

Innst. S. nr. 70

(2007-2008)

Innstilling til Stortinget fra finanskomiteen

Dokument nr. 8:95 (2006-2007)

Innstilling fra finanskomiteen om representantfor- slag fra stortingsrepresentantene Anders Anund- sen, Ulf Erik Knudsen, Bård Hoksrud og Gjermund Hagesæter om å fjerne forskjellen mellom private og offentlige kreditorer når det gjelder gebyr for forsinket betaling

Til Stortinget

SAMMENDRAG

I dokumentet fremmes følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fremme de nødvendige forslag for å innordne statlige fordringshavere i det ordinære gebyrsystemet ved forsinket betaling."

Det vises til dokumentet for redegjørelse for forslaget.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Marianne Aasen Agdestein, Alf E. Jakobsen, Rolf Terje Klungland, Torgeir Micaelsen, lederen Reidar Sandal og Eirin Kristin Sund, fra Fremskrittspartiet, Per Egil Evensen, Gjermund Hagesæter, Jørund Rytman og Christian Tybring-Gjedde, fra Høyre, Svein Flåtten, Peter Skovholt Gitmark og Jan Tore Sanner, fra Sosialistisk Venstreparti, Magnar Lund Bergo og Heikki Holmås, fra Kristelig Folkeparti, Hans Olav Syversen, fra Senterpartiet, Per Olaf Lundteigen, og fra Venstre, Lars Sponheim, viser til at dokumentet er oversendt finansminister Kristin Halvorsen til uttalelse. Hennes svarbrev av 8. august 2007 følger som vedlegg til denne innstillingen.

Komiteen understreker betydningen av at statlige fordringshavere bidrar til å unngå at personer med

betalingsproblemer havner i alvorlige gjeldsproblemer. Det handler om gebyrpraksis ved forsinket betaling, men også om vilje til å finne løsninger for personer som har problemer med å betale regninger i tide. Komiteen viser i denne sammenhengen til at kunder i Statens lånekasse for utdanning som har problemer med betalingen, kan søke om betalingsutsettelse av terminbeløpet før det blir ilagt purregebyr.

Komiteen er i utgangspunktet enig med forslagsstillerne i at statlige fordringshavere ikke bør kunne kreve inn høyere forsinkelsesgebyr enn det som følger av "det ordinære gebyrsystemet ved forsinket betaling". Statlige gebyrer bør være kostnadsbaserte.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at dette har Regjeringen gjennomført på flere områder allerede, senest gjennom reduksjon av passgebyret.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til at for forsinkelsesgebyrer må man i tillegg ta hensyn til behovet for å sikre punktlig betaling.

Flertallet påpeker at for de ordninger som omtales i representantforslaget, vil forsinkelsesgebyret i mange tilfeller være lavere enn det som følger av inkassoloven, slik det framgår av brevet fra finansministeren. Det vil særlig gjelde i de tilfeller der betalingen forsinkes betydelig. Det er derfor ikke åpenbart at det fra betalerens side vil være ønskelig at statlige fordringshavere går over til å følge gebyrsatser som følger av inkassoloven.

Flertallet viser videre til at gebyrinntektene etter inkassoloven kombinert med forsinkelsesrente innebærer høyere beløp ved hvert mislighold dersom misligholdet strekker seg ut i tid. Flertallet fremmer følgende forslag:

"Dokument nr. 8:95 (2006-2007) - representantfor-
slag fra stortingsrepresentantene Anders Anundsen,
Ulf Erik Knudsen, Bård Hoksrud og Gjermund Hage-

sæter om å fjerne forskjellen mellom private og offentlige kreditorer når det gjelder gebyr for forsinket betaling - vedlegges protokollen."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til forslaget. Disse medlemmer viser til at staten som fordringshaver er i en særstilling, både hva gjelder gebyrstørrelse og hva gjelder posisjon ved innkreving. Forbrukeren står ofte resurssvak og alene mot en stor kjempe av en stat med alle mulige tilgjengelige resurser.

Disse medlemmer viser til svarbrevet fra finansministeren og vil peke på at det valgte eksemplet med forsinkelsesgebyr for årsavgift for motorkjøretøy er et dårlig eksempel. Disse medlemmer viser til at det i første rekke ikke er økonomisk press som er statens middel mot personer som ikke betaler årsavgiften. Disse medlemmer legger til grunn at statsråden er kjent med at det blir utsendt begjæring om avskilting av kjøretøy som ikke har betalt årsavgiften. Disse medlemmer mener det kan stilles spørsmål ved om de totale omkostninger for personer som opplever avskilting av kjøretøy som reelt mindre enn dersom kravet hadde blitt forfulgt utelukkende ved bruk av ordinære virkemidler overfor debitor. Disse medlemmer viser til at statsråden kort har berørt dette selv, uten å se forholdene i tilstrekkelig sammenheng.

Disse medlemmer finner grunn til å peke på at staten som fordringshaver ofte er lite villig til å finne praktiske og fornuftige løsninger med den enkelte som av ulike årsaker er havnet i en forbigående eller varig vanskelig økonomisk situasjon. Disse medlemmer mener at statsrådets eksempel illustrerer denne utfordringen på en god måte.

Disse medlemmer mener det er grunn til å anta at hovedårsaken til det forhøyede forsinkelsesgebyret ved forfalt årsavgift har rene fiskale hensikter.

Disse medlemmer merker seg at statsråden mener forslaget er unyansert og benytter en teoretisk beregningsmodell for å vise at så skal være tilfellet. Disse medlemmer legger til grunn at eksemplifiseringen er ment å forsvare en praksis som er vanskelig forsvarbar uten bruk av beregningsmodeller som legger til grunn helt bestemte premisser og uten å ta hensyn til øvrige maktmidler som det offentlige tar i bruk ved innkreving av tilleggsavgift, eksempelvis ved forsinket betaling av årsavgift, eller oppsigelse av lån i Statens lånekasse for utdanning.

Disse medlemmer vil peke på at statsrådets bruk av lånetagers mulighet til å be om utsatt betaling før forfall som argument for manglende nyanser i forslaget. Disse medlemmer vil peke på at en slik mulighet finnes også i forhold til private kreditorer.

Disse medlemmer er bekymret over statsrådets manglende engasjement for de som av ulike årsaker får betalt en regning fra det offentlige noe etter forfall.

Disse medlemmer frykter at statsrådets manglende engasjement også vil bidra til å styrke statens rolle som kreditor og gi enda trangere rom for å komme vanlige folk i møte på en fornuftig måte, slik praksis veldig ofte er med private kreditorer. Disse medlemmer mener generelt det er uklokt å sette staten som kreditor i en særstilling foran alle andre kreditorer, og fremmer derfor følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fremme de nødvendige forslag for å innordne statlige fordringshavere i det ordinære gebyrsystemet ved forsinket betaling."

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre ser likevel behovet for en vurdering av forslaget som er fremmet av Fremskrittspartiet, og disse medlemmer mener Regjeringen bør foreta en slik vurdering og fremlegge konklusjonene for Stortinget.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti mener at intensjonen i representantforslaget om å redusere statlige gebyrer overfor gjeldsofre er positiv, selv om det konkrete forslaget ikke nødvendigvis er egnet til å oppnå dette. Dette medlem viser i den forbindelse til Dokument nr. 8:95 (2005-2006) hvor det fra fire representanter fra Kristelig Folkeparti ble fremmet 13 konkrete forslag for å bekjempe fattigdom og gjeldsproblemer. I Innst. S. nr. 120 (2006-2007) vedtok Stortinget i den forbindelse følgende:

"Stortinget ber Regjeringen utrede om et register over privatpersoners lånesaldi ("gjeldsregister") er et hensiktsmessig virkemiddel for å begrense gjeldsproblemer blant privatpersoner. Det skal særlig vurderes om et slikt register kan komme i konflikt med hensynet til personvernet. Regjeringen bes komme tilbake til Stortinget i egnet form med saken."

Dette medlem mener at Regjeringen nå bør intensivere arbeidet med å få fram dette, i tråd med Stortingets anmodning.

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Stortinget ber Regjeringen fremme de nødvendige forslag for å innordne statlige fordringshavere i det ordinære gebyrsystemet ved forsinket betaling.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen viser til dokumentet og til det som står foran, og rår Stortinget til å gjøre slikt

v e d t a k :

Dokument nr. 8:95 (2006-2007) - representantforslag fra stortingsrepresentantene Anders Anundsen, Ulf Erik Knudsen, Bård Hoksrud og Gjermund Hagesæter om å fjerne forskjellen mellom private og offentlige kreditorer når det gjelder gebyr for forsinket betaling - vedlegges protokollen.

Oslo, i finanskomiteen, den 4. desember 2007

Reidar Sandal
leder

Eirin Kristin Sund
ordfører

Vedlegg

Brev fra Finansdepartementet v/statsråden til finanskomiteen, datert 8. august 2007

Dokument 8:95 (2006-2007) fra representantene Anundsen, Knudsen, Hoksrud og Hagesæter om å fjerne forskjellen mellom private og offentlige kreditorer og gebyr for forsinket betaling

Jeg viser til brev fra Stortingets finanskomité av 22. juni 2007, vedlagt representantforslag om gebyr for forsinket betaling. Forslaget er oversendt meg til uttalelse.

De fire representantene foreslår at Stortinget skal be Regjeringen fremme de nødvendige forslag for å innordne statlige fordringshavere i det ordinære gebyrsystemet ved forsinket betaling. I utgangspunktet er jeg enig med representantene i at statlige fordringshavere ikke bør kunne kreve inn høyere forsinkelsesgebyr enn det som følger av "det ordinære gebyrsystemet ved forsinket betaling". Jeg antar at en med "det ordinære gebyrsystem ved forsinket betaling" sikter til en ordning med gebyr etter inkassolovens regler og rente etter reglene i forsinkelsesloven. For de ordningene som omtales i representantforslaget, har det vært særskilte grunner for at selve forsinkelsesgebyret er noe høyere enn det som følger av inkassoloven. Ser en på den totale gebyrbelastningen ved mislighold av et krav, er det likevel usikkert om belastningen samlet sett er større ved innkreving av disse kravene. Jeg vil illustrere dette ved å bruke årsavgiften for motorkjøretøy som eksempel.

Tilleggsavgiften ved for sen betaling av årsavgift er 250 kroner, med unntak for de som svarer årsavgift med laveste sats (Stortingets vedtak om årsavgift § 1 nr. 4), hvor tilleggsavgiften er satt til 50 kroner. Ut over dette påløper det verken ytterligere gebyrer (ved den utenrettslige inndrivelsen) eller forsinkelsesrenter. Hvorvidt den gjeldende ordning innebærer at det påløper høyere gebyrer ved mislighold enn det som følger av "det ordinære gebyrsystem ved forsinket betaling" vil avhenge av karakteren av misligholdet.

Er misligholdet kortvarig, dvs. at årsavgiften betales kort tid etter forfallsfristen, vil dagens ordning innebære et høyere beløp å betale. Er misligholdet langvarig, vil en overgang til "det ordinære gebyrsystem ved forsinket betaling" innebære at skyldneren vil måtte betale et høyere beløp som følge av misligholdet enn det som følger av dagens ordning. Dette skyldes at tilleggsavgiften påløper straks kravet er misligholdt, mens gebyrene etter inkassoloven kommer i flere faser. I tillegg beregnes det ikke forsinkelsesrenter.

Som eksempel vil gebyrene etter inkassoloven og rente etter forsinkelsesrenteloven, ved mislighold av årsavgift (høyeste sats kroner 2915) som strekker seg over 2 måneder, utgjøre 337 kroner (280 kroner i geby-

rer og 57 kroner i renter). Det er 87 kroner høyere enn den gjeldende tilleggsavgiften. For årsavgift med laveste sats (kroner 370) vil gebyrene etter inkassoloven og forsinkelsesrenter ved tilsvarende mislighold utgjøre 287 kroner (280 kroner i gebyrer og 7 kroner i forsinkelsesrente). Det er 237 kroner høyere enn den gjeldende tilleggsavgift. Forskjellen i forhold til dagens ordning vil øke jo lenger misligholdet varer på grunn av forsinkelsesrenten.

Når det gjelder Statens lånekasse for utdanning, vil jeg også vise til at kunder som har problemer med betalingen, kan søke om betalingsutsettelse av terminbeløpet før det blir ilagt purregebyr.

Jeg mener eksemplene over viser at framstillingen i forslaget er unyansert når det generelt legges til grunn at de statlige forsinkelsesgebyrene ligger på et betydelig høyere gebyrnivå enn det som følger av "det ordinære gebyrsystem ved forsinket betaling". Det er usikkert om en omlegging slik forslaget fra stortingsrepresentantene legger opp til vil føre til en reduksjon i statens inntekter fra forsinkelsesgebyr. Trolig vil antallet mislighold øke, og som vist over vil gebyrinntektene etter inkassoloven kombinert med forsinkelsesrente innebære høyere beløp ved hvert mislighold dersom misligholdet strekker seg over noen tid (en til to måneder). En omlegging vil også kunne innebære enkelte praktiske problemer.

Både under omtalen av Statens lånekasse for utdanning og årsavgiften for motorkjøretøy viser forslagsstillerne til at de statlige fordringshaverne har strenge sanksjonsinstrumenter ved mislighold. Når det gjelder årsavgiften, antar jeg at det siktes til adgangen til å ilegge kjøreforbud (avskilte) i de tilfeller årsavgiften ikke er betalt. Å basere misligholdssanksjonene på slike administrativt tungt belastende ordninger, innebærer etter min vurdering en dårlig utnyttelse av ressursene i offentlig sektor. I tillegg vil slike tiltak oppleves svært inngripende av de enkeltpersonene som berøres.

Jeg vil avslutningsvis gjøre oppmerksom på at det synes å være en feil i omtalen av purregebyrene som Statens lånekasse krever inn. Lånekassens terminforfall er 15. februar, 15. mai, 15. august og 15. november. Kunden kan kun ilegges purregebyr dersom de ikke betaler skyldig terminbeløp på disse tidspunktene. Dette gjelder også for kunder som benytter seg av muligheten til å dele opp i månedlige avdrag, fordi også disse bare mottar faktura fra Lånekassen fire ganger i året. Maksimal purregebyrbelastning i løpet av ett år blir derfor 3 080 kroner. Det er uklart hvordan beløpet på 3 360 kroner, som representantene Anundsen, Knudsen, Hoksrud og Hagesæter nevner, er kommet fram.

